

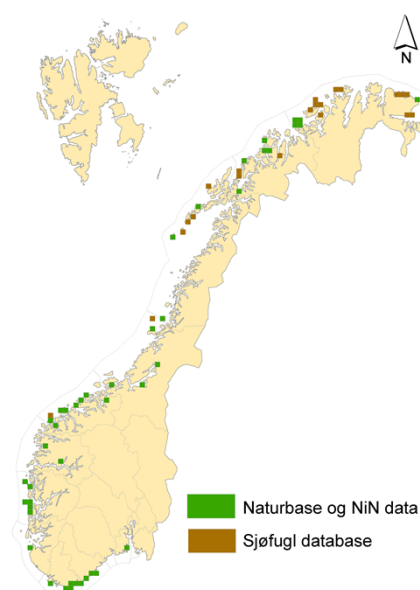
Beslutningsgrunnlag for

Bakgrunnsinformasjon

Fuglefjell forekommer langs hele fastlandskysten, spesielt fra Sunnmøre og nordover til Finnmark. Landskapsdelen fuglefjell består av natursystemene nakent berg, fuglefjell-eng og fugletopp og opptrer ofte i mosaikkstrukturer. Fuglefjell-enger danner frodige gras- og urtedominerte skråninger under og i fuglefjell. Typen forekommer også på holmer og nes langs kysten der det er høy fugletetthet.

Fuglefjell-enger blir regelmessig påvirket av fuglegjødning og har få eller ingen eksklusive plantearter. Floraen er fattig både på karplante- og mosearter, fordi mange engarter ikke tåler de høye nitrogen- og fosforkonsentrasjonene som fuglegjødningen medfører. Engene er likevel ofte særdeles frodige fordi de få artene som tåler dette spesielle miljøet, evner å utnytte den høye tilgangen til nitrogennæring til høy produksjon.

Siden naturtypen er knyttet til forekomst av fuglekolonier, vil kulturelle økosystemtjenester, som rekreasjon og turisme, være aktuelle. Fugleinteresserte trekkes til området for å observere fugler i fuglefjellene, noe som fører til sysselsetting i reiselivet.

Naturtypens reelle areal	1200 km ²
Antall forekomster NiN	207
Antall forekomster Naturbase	21
NINAs database for sjøfugl	78

Status

Naturtypen har status sårbar (VU) i Norsk rødliste for naturtyper 2011.

Metode for vurdering av tilstand og lokalitetskvalitet er ikke utviklet for denne naturtypen. Typen dekker både bratte fuglefjell, bergknauser, holmer og skjær med fuglekolonier, dekker forekomstareal relativt store områder. Forekomstareal er betydelig større enn 1000 km², men faktisk areal er vanskelig å angi presist. Forekomstareal er satt til 1200 km² og det antas at naturtypen fuglefjell har et gjennomsnittsareal mellom 0,5 og 4 km².

Påvirkningsfaktorer

Artsdatabankens liste over påvirkningsfaktorer er benyttet. Følgende påvirkningsfaktorer er viktige for naturtypen:

	Påvirkningsfaktor	Utdypende beskrivelse	Tidsrom	Omfang	Styrke
Påvirkningsfaktor 1	Andre	Nedgang i fuglebestand som fører til mindre gjødslingstrykk og annen påvirkning på vegetasjonen og naturtypen.	Pågående	Ukjent	Hele forekomstareal et påvirkes (>90%)

Mål og nullalternativ

Målet for naturtypen er å gå ned én rødlistekategori på Norsk rødliste for naturtyper i 2035, noe som tilsvarer nær truet (NT). For å nå målet må følgende delmål oppfylles:

Mål for naturtypen	Naturtypeegenskap	Målsetting per 2035 (hva må til)	Nullalternativ per 2035
Delmål 1	Tilstandsreduksjon siste 50 år	Tilstandsreduksjon 15-30%	Reduksjon på 30-50% (Sterk reduksjon)

Delmål 2	Tilstandsreduksjon kommende 50 år	Tilstandsreduksjonen 50-80%	Reduksjon > 80%
-----------------	--------------------------------------	-----------------------------	-----------------

Kunnskapshull

Det er ikke foreslått prosjekter som vil dekke kunnskapshull for naturtypen, ut over eventuelle prosjekter om kunnskapsinnhenting som er knyttet til tiltak.

Tiltak

For å nå delmålene vil følgende tiltak bidra i positiv retning. Tiltakene er beskrevet og anslag for nåverdien av tiltakskostnader er angitt for perioden fra tiltakene antas igangsatt (2019) og fram til 2035.

Tiltak	Navn	Beskrivelse	Påvirkningsfaktor	Varighet av tiltak	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltak 1	Gjødsling av fuglefjellenger	Gjødsling med guano eller gjødsel med tilsvarende sammensetning for å opprettholde gjødselpåvirkningen i fuglefjellenger.	1	Gjentas årlig, eventuelt flere ganger pr. år.	Trolig svært høye kostnader
Tiltak 2	Uttak av fremmede arter	Forebygging og fjerning av fremmede arter som mink og brunrotte.	1	Metodikken gjentas før hekking og yngling i 3–5 år framover.	Trolig middels til høye kostnader
Tiltak 3*	Implementering av handlingsplan	Det er startet opp arbeid med utarbeidelse av handlingsplan for sjøfugl. Handlingsplanen vil vurdere mulige og aktuelle tiltak for bevaring av sjøfugl.	1	Ukjent	Ukjente
Tiltak 4*	Sikring av areal	Sikring av areal vurderes som viktig for ivaretagelse av sjøfugl. Dette omfatter regulering av menneskelige forstyrrelser i og utenfor eksisterende verneområder	1	Gjøres en gang	
Tiltak 5*	Habitatforbedrende tiltak	Det er mulig å gjennomføre ulike habitatforbedrende tiltak. Dette kan omfatte tilrettelegging av hekkplasser for krykkje, restaurering av tidligere hekkelokaliteter o.lign	1	Gjentas årlig	

*- Tiltak 3, 4 og 5 er nye.

Tiltaksanalyse – tiltakspakker

Tiltakspakkene består av aktuelle tiltak som til sammen gjør at målet nås med minst 50% sikkerhet.

Det er stor usikkerhet knyttet til sannsynlighet for måloppnåelse, siden handlingsplan for sjøfugl i Norge ikke er ferdigstilt. Først når handlingsplanen er ferdigstilt kan sannsynlighet for måloppnåelse vurderes nærmere, det forventes imidlertid at handlingsplan for sjøfugl og andre tiltak vil gi en sannsynlighet for måloppnåelse på over 50 %.

	Tiltak som inngår i pakken				Sannsynlighet for måloppnåelse	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltakspakke 1 *****	Tiltak 2	Tiltak 3	Tiltak 4		50-100%	ukjent
Tiltakspakke 2	Tiltak 2	Tiltak 3	Tiltak 4	Tiltak 5	50-100%	ukjent

***** Tiltakspakke 1 er valgt (NINA har ikke foreslått tiltakspakke)

Tilleggseffekter

Det er ikke kjente funn av rødlistede arter i selve naturtypen, men naturtypen opprettholdes på grunn av rødlistede arter som alke (EN), lomvi (CR), lunde (VU), krykkje (EN), teist (VU), fiskemåke (NT).

Samlet vurdering og anbefaling

Tiltakspakke 1 anbefales. Tiltak 3 er implementering av handlingsplan, handlingsplan for sjøfugl vil gjøre en helhetlig vurdering av sjøfuglenes bestandsutvikling og det forventes at implementering av handlingsplanen vil være viktig for bevaring av sjøfugl og dermed bidra til bevaring av naturtypen. Hvilke tiltak handlingsplanen foreslår er ikke klart og i påvente av dette anbefales det gjennomføring av tiltak 2, uttak av fremmede arter og tiltak 4, sikring av areal. Det er dokumentert at fremmede arter og menneskelige forstyrrelser kan redusere hekkesuksess. Tiltak 2 og tiltak 4 kan dermed bidra til å redusere bestandsnedgangen til sjøfugl og dermed begrense tilstandsreduksjon i fuglefjell.

Den viktigste påvirkningsfaktoren for fuglefjell er nedgang i fuglebestanden. Det er uavklart hvor raskt nedgangen i fuglebestandene vil påvirke endringer i vegetasjon og hvor store de enkelte fuglebestandene må være for å opprettholde tilstrekkelig gjødslingstrykk til fuglefjell-engene. Økt sjøfuglbestand vil igjen ha positiv effekt, forbedre tilstanden og bidra til å opprettholde den karakteristiske fuglefjellvegetasjon som finnes rundt og på fuglefjellene. For å prøve å reversere nåværende nedgang i sjøfuglbestanden og øke bestanden til et naturlig nivå som samsvarer med naturmiljøet, bør arbeidet med handlingsplan for sjøfugl i Norge (igangsatt tiltak 3, se kunnskapsgrunnlag) ferdigstilles og implementeres. Det er viktig at det utarbeides effektive tiltak som kan bidra til å snu den nedadgående trenden i sjøfuglbestanden. Jf. Nordisk handlingsplan for sjøfugl 2010 og NINA Rapport 1161 (Fauchald et al. 2015).

Det er usikkerhet knyttet til handlingsplan for sjøfugl og hvilke tiltak som vil forslås gjennomført. Det er imidlertid en forventning at handlingsplanen vil utløse tiltak som sammen med tiltak 1, 2 og 4 vil gi en sannsynlighet for måloppnåelse på over 50%. Nærmere vurdering av sannsynlighet for måloppnåelse kan først gjøres når handlingsplan er ferdigstilt.

Aktuelle virkemidler

For gjennomføring av anbefalt tiltakspakke er følgende virkemidler aktuelle:

Nr	Virkemiddel	Tiltak	Beskrivelse	Bidrag til måloppnåelse
12.4	Tiltak i verneområder (Kap./post 1420.31.)	2	Forebygging og fjerning av fremmede arter som mink og brunrotte. Tiltaket prioriteres i tilknytning til verneområder.	Supplerende virkemiddel. Virkemiddelet forventes å ha en positiv effekt på hekkesuksess til sjøfugl.
11.1	Områdevern. (Endret forvaltningspraksis og forskriftsendringer)	4	Nye studier har vist betydelig effekt av ferdsel på sjøfugl innenfor verneområder. Det er behov for å se på bestemmelser og praksis rundt ferdsel i verneområder	Hovedvirkemiddel. Virkemiddelet kan bidra til å redusere lokale stressfaktorer på sjøfugl. Dette forventes å ha en positiv effekt på hekkesuksess.
11.1.3	Områdevern. (Naturreservat)	4	Flere verneområder for sjøfugl har ikke en optimal områdeavgrensing. Dette gjelder særlig i forhold til nærliggende sjøarealer. Det er behov for å vurdere avgrensing og verneform til verneområder og ferdselsbestemmelser i hekkeperioden.	Hovedvirkemiddel. Virkemiddelet kan bidra til å redusere lokale stressfaktorer på sjøfugl som kan ha en positiv effekt på hekkesuksess.
12.3	Statlig erverv, vern (Kap./post 1420.33)	4	Virkemiddelet må ses i sammenheng med virkemiddel 11.1, nytt vern. Virkemiddelet dekker kostnader knyttet til erstatning etc.	Supplerende virkemiddel i sammenheng med virkemiddel 11.1 og 11.1.3 områdevern (naturreservat).

11.3	Utvalgte naturtyper.	4	Hensynsregel for offentlige beslutninger. Samtlige velutviklede lokaliteter er aktuell for utnevning. Behov for bedre kartfesting av lokaliteter før vedtak om UN. Naturtypen opptrer ofte i mosaikkstrukturer og UN må omfatte det areal som er nødvendig for å ivareta naturtypen fuglefjell. Dette omfatter også hekkested i de tilfeller det ikke er sammenfall med naturtypen.	Supplerende virkemiddel. Virkemiddelet kan bidra til å sikre hekkelokaliteter for sjøfugl
141.1	Handlingsplaner	3	Det skal utarbeides en handlingsplan for sjøfugl. Arbeidet er under oppstart. Handlingsplanen forventes å være viktig i videre arbeid med bevaring av sjøfugl. Utarbeidelse og implementering av handlingsplanen vurderes som svært viktig.	Hovedvirkemiddel. Handlingsplanen er ikke utarbeidet og det er usikkerhet knyttet til hvilke tiltak som foreslås. Handlingsplanen vil imidlertid grundig vurdere alle mulige tiltak for å sikre sjøfuglbestandene. Den forventes å ha betydning for sjøfuglbestandene og dermed for fuglefjell

Samlet vurdering og beskrivelse av virkemiddelpakke

Målet for naturtypen er ett trinn forbedring på Rødlisten (fra VU til NT). Det er stor usikkerhet knyttet til tiltakspakkens sannsynlighet for måloppnåelse, men det forventes at handlingsplan for sjøfugl og andre tiltak vil sikre at sannsynlighet for måloppnåelse overstiger 50 %. Nærmere vurdering av måloppnåelse kan gjøres når handlingsplan for sjøfugl er ferdigstilt.

Naturtypen er truet som følge av reduksjon i sjøfuglbestandene. På sikt forventes implementering av handlingsplan for sjøfugl å være et avgjørende tiltak. Frem til handlingsplan er ferdigstilt anbefales det gjennomføring av strakstiltak for å øke hekkesuksess til sjøfugl. Dette i form av sikring av areal og bekjempelse av fremmede arter.

Fuglefjell er truet som følge av bestandsnedgang til sjøfugl, årsakene til bestandsnedgangen er kompleks og trolig ikke fullt ut forstått. Det skal nå utarbeides en handlingsplan for sjøfugl, utarbeidelse og implementering av denne antas å bli svært viktig for bevaring av sjøfugl og dermed for fuglefjell. Arbeidet er ikke ferdigstilt og det er ikke vanskelig å vurdere hvilken effekt implementering av handlingsplanen kan gi på måloppnåelsen for naturtypen.

Det er kjent at fremmede arter, samt menneskelige forstyrrelser har en negativ effekt på hekkesuksess. Det er mulig å gjennomføre tiltak som reduserer disse effektene og dermed øker hekkesuksessen. Det anbefales uttak av fremmede arter innenfor verneområder, størst prioritet bør rettes mot mink. Det er dokumentert at menneskelige forstyrrelser gjennom ferdsel har medført redusert hekkesuksess til sjøfugl. Det anbefales derfor en gjennomgang av ferdselsrestriksjoner i eksisterende verneområder. Det er også rapportert at ferdsel like utenfor verneområdene påvirker hekkende sjøfugl. Dette gjelder arealer nært hekkested og sjøarealer hvor fugl raster i hekkeperioden. Det anbefales at denne typen arealer inkluderes i verneområdene, med de nødvendige ferdselsrestriksjoner

Utvalgt naturtype er vurdert som virkemiddel, hovedpåvirkningen er imidlertid reduksjon i sjøfuglbestandene og i liten grad søknadspliktige arealinngrep. Det vurderes ikke som aktuelt å foreslå utvalgt naturtype nå.

Anbefalt virkemiddelpakke

Følgende virkemidler er identifisert for gjennomføring av tiltakspakken.

Nr	Virkemiddel
12.4	Tiltak i verneområder. (Kap./post 1420.31.)
11.1	Områdevern. (Endret forvaltningspraksis og forskriftsendringer)
11.1.3	Områdevern (Naturreservat)
12.3	Statlig erverv, vern (Kap/post 1420.33)
141.1	Handlingsplaner

Sannsynlighet for måloppnåelse	50-75%
Tilleggs effekter utover endret Rødlistestatus	De anbefalte tiltak vil å ha en positiv effekt på hekkesuksess til sjøfugl. Flere av de aktuelle sjøfuglartene er truet.

Kostnader	ukjent
-----------	--------